

BÖLÜM 3

Kuruluş Çalışmaları

3.2. / Kuruluş Yeri Seçimi

Gülbin ÖZÇELİKAY¹

Öğrenim Hedefleri

Okuyucu, bu bölümü okuyarak;

1. Kuruluş yeri çalışmalarının önemini kavrayacak
2. Eczane kuruluş yeri için önemli unsurları tanımlayacak
3. Eczane kuruluş yeri çalışma ilkelerini kullanabilecek

GİRİŞ

Bir işletmenin kuruluş yeri, A.Weber'e göre, Üretimin belli bir yerde yapılmasına bağlı olan ve onu belirli bir yere çeken maliyet giderlerine ilişkin yarardır (Karalar,1996). İşletmelerin faaliyette bulunduğu, amaçları için hizmetlerin sunulduğu yeri ifade etmektedir. Burası genellikle işletmenin günlük işlerini yürüttüğü yerdir (Cemalciler ve ark, 1993). Bir başka tanıma göre, işletmenin değer yaratmak ve yaratılan değeri pazarlamak için gerek duyduğu çevre, çalışma alanıdır ve kuruluş yeri, işletmelerin çalışmalarını yürüttüğü mekandan çok, yaşamını sürdürdüğü yerdir (Alpugan,1998). Bu alan içerisinde, işletme uğraşlarının yapıldığı yer ise kuruluş yeridir (Aytek, 1978). Erlaçın, kuruluş

¹ Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Eczacılık İşletmeciliği AD., gozcelikay@ankara.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-1580-5050

Kuruluş yeri seçimi sadece rekabet için önemli bir strateji değildir. Tüm üretim ve dağıtım sürecini yakından ilgilendirir. Bu nedenle nitel ve nicel faktörler bir arada değerlendirilmelidir. Kuruluş yeri seçimi, uygulamada her zaman olumlu sonuç vermeyebilir. Uygulanan yöntem sonucunda amaca en uygun olan yer belirlenmeli uygun olmayanların nedenleri ortaya konulabilmelidir (Kişoğlu, 2004).

Tayvan'daki eczanelerin konum seçimini etkileyen kriterlerle ilgili yapılan çalışmada, eczanenin bulunduğu bölgenin nüfus yoğunluğu, hekim muayenehanelerinin sayısı, yıllık hane geliri, eczane hizmetlerinin türü ve çevredeki ortamlar, toplum ortamında eczane operasyonları için yer seçiminde karar vermede belirleyici olmuştur (Chen ve ark, 2023).

Eczanelerin bulunduğu bölgeki nüfus yoğunluğunun, yerel sağlık ihtiyaçları ve toplumun ortalama geliri ile ilişkili olduğu belirlenmiştir (Pednekar, Peterson 2018, Wagner, Hann, Noyce, Ashcroft, 2009, Kahraman, Ruan, Doğan 2003, Kelly, Rodowskas, Gagnon 1975). Ayrıca, sakin sayısı ve bölgedeki yıllık hane geliri, reçeteli ilaçlara ve toplum eczanelerine erişimin iyileştirilmesi için politika oluşturma süreci ile ilgili ip uçları verebilir (Norris ve ark., 2014).. Duyarlı eczacılar, farmasötik hizmetlerin yetersiz sunulduğu belirli bölgeleri kuruluş yeri seçilebilir. Eczanelerin açılmasında kentsel yerleşimin daha çok tercih edilmesi sonucunda, Yeni Zelanda, Norveç, İzlanda gibi ülkelerde, kırsal kesimlerde eczane açılmasını teşvik etmek üzere bazı politikalar belirlenmiştir (Norris, 1997).

Bir eczanenin kuruluş yeri seçiminde yol göstermesi, varlığını ne kadar süre sürdürebileceği konusunda fikir vermesi açısından, Türkiye de eczane kuruluş yerleri için haritalama çalışmalarının yapılması gerekir. Bu çalışmalar yeni mezun eczacılar için yol gösterici olacaktır.

Kaynaklar

- Alpugan,O.,(1998). İşletme Bilimine Giriş. PER yayınları, s: 156, ISBN: 975-805-530-35, Trabzon.
- Astarcioğlu, S., (1972). İşletmelerde Kuruluş Yeri Seçimi ve Tofaş Üzerine Bir Uygulama, Bursa İTİA Dergisi, 1(1), s: 182.
- Aytekin,B., (1978). İşletme Yönetimi, s:28, San Matbaası,Ankara.
- Cemalcılar,İ., Bayar,D., Askun,İ.C., Özalp,Ş.Ö., (1993). İşletmecilik Bilgisi, İşletme Özürlü Çocuklar Eğitim ve Araştırma Vakfı Yayını No:3, s:47, ISBN: 975-492-132-6, Eskişehir.
- Coşkun, T. İ. (2022). "Eczane Kuruluş Yeri Seçimini Etkileyen Faktörlerin Çok Kriterli Karar Verme Tekniklerinden WINGS ve DEMATEL Yöntemleriyle Değerlendirilmesi", Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 17(2), 295 – 310. Doi: 10.17153/oguiibf.1008982
- Demir, H., (1984). Üretim Yönetimi, Cilt1, İstiklal Matbaası, İzmir.

- Demir,H., Gümüőođlu, Ő., (1998). Üretim Yönetimi. Geniőletilmiş 5. Baskı, s: 166, Beta Matbaası, ISBN: 975-486-375-X, İstanbul.
- Erlaçın,ŐF., (1969). İşletme Ekonomisi 7.Basım, Cilt I, Ege Üniversitesi Matbaası, İzmir.
- Jie Chen, J., Huang,YM., Chan, HY., Chen, MC., Ho,YF., (2023). Mapping Real-World Data to Self-Reported Information to Explore Determinants of Location Selection for Community Pharmacies in Taiwan, *Journal of Multidisciplinary Healthcare*, 16: 971–981.
- Kahraman C., Ruan D., Doğan I. (2003). Fuzzy group decision-making for facility location selection. *Inf Sci.* 2003;157:135–153. doi:10.1016/S0020-0255(03)00183-X
- Karalar, R.,(1996). İşletme, Temel Bilgiler, İőlevler, s:76, Anadolu Üniversitesi Basımevi, Eskişehir
- Kelly ET, Rodowskas CA, Gagnon JP.(1975). An examination of the effect of market demographic and competitive characteristics on gross margins of prescription drugs. *Med Care.* 1975;13:956–965. doi:10.1097/00005650-197511000-00008
- Kişoğlu, S.,(2004). Kuruluş Yeri Seçiminin Boyutsal Analiz Yöntemi İle Belirlenmesi; Giyim Sektörü Örneđi, *Mühendis ve Makine Dergisi*, 45(530).
- Kobu,B.,(1996). Üretim Yönetimi, s.131, İstanbul.
- Norris,P., (1997). The state and the market: the impact of pharmacy licensing on the geographical distribution of pharmacies, *Health Place*, 3: 259-269.
- Norris, P., Horsburgh, S., Sides, G., Ram, S., Fraser,J., (2014) Geographical access to community pharmacies in New Zealand,,*Health & Place*,29:140-145.
- Oluç, M., (1978). İşletme Organizasyonu ve Yönetim, s:113, No:2430, İstanbul.
- Pednekar P, Peterson A. (2018). Mapping pharmacy deserts and determining accessibility to community pharmacy services for elderly enrolled in a State Pharmaceutical Assistance Program. *PLoS One.* 2018;13(6):e0198173. doi:10.1371/journal.pone.0198173
- Őimőek, (2000). İşletme Bilimlerine Giriş, Nobel Yayın Dağıtım, s: 105,Ankara.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Bilgi Sistemi (2014). Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Yönetmelik, Resmî Gazete Tarihi: 12.04.2014 Resmî Gazete Sayısı: 28970, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?-MevzuatNo=19569&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- Wagner A, Hann M, Noyce P, Ashcroft D.(2009). Equity in the distribution of community pharmacies in England: impact of regulatory reform. *J Health Serv Res Policy.* 2009;14(4):243–248. doi:10.1258/jhsrp.2009.008167